

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՌՆԻԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ԲԱՆՍՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՆԵՒԹԵՐՈՒՆԵՐԻ ՏԱՐԻ

ԶՄԻՒՌՆԻԱ ԸՆԲԱԹ 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1866

ԹԻՒ 788

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԶՄԻՒՌՆԻԱ 17 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Երբ որպէս չստանալ լուրերը անմեղս օգտակար չեն ընդհանուր խաղաղութեան տեղադրութեանը համար...

Այս որոշումը կը զգալի լրագրի մի, անշուշտ ևս առաւել անհանգստութեան մէջ պիտի ձգէ այն ամեն անձինքը որ հակառակ են քաղաքական նոր շփոթութեանը...

Երբ որպէս չստանալ լուրերը անմեղս օգտակար չեն ընդհանուր խաղաղութեան տեղադրութեանը համար...

Աւստրիոյ և իտալիոյ մէջ ըլլալու հաշտութեան դաշնագրութիւնը տակաւին չկարողացաւ...

Կրկնուին, հետեւեալներն են. նախ՝ Մոնթե-Լոմպարնո. վէնէթօ կոչուած պարտուց կարգադրութիւնը...

Իտալական երէք դեպքանաւորն առանց դեպքանի կրկնուին, որոնք են Լոնտոնի և Վ. Պոլսոյ դեպքանաւորները...

Հաւանաբար աղբիւրներէ քաղուած լուրերը, կը ստեղծուին Վիեննայի լրագրի, կը ծանուցանեն թէ Պիոս Ինններորդին իտալիոյ կառավարութեանը...

Կըսուի թէ այս անշարժութիւնները՝ անուղղակի կերպիւ հազարդուած են իտալիոյ կառավարութեանը...

Քուէրիութեան իրաւանց խնդիրը օր ըստ օրէ կը ծանրանայ Անգլիոյ մէջ. Ժողովուրդը մեծ յուզման մէջ կը գտնուի և հրապարակական ժողովներով...

Ընթացիկ Անգլիոյ դեպքանք պաշտօնական կերպիւ իմաց առեր է նոյն մայրաքաղաքին քանի մը զլիսաւոր լրագրաց թէ բողոքովն անհիմն է հասարակութեան մէջ...

Անցեալները ձայն մի տարածուեցաւ թէ Հելլասոյի Գեորգ առաջին թագաւորը՝ Անգլիոյ վիքթորիոյ թագուհւոյն աղջկանը հետ պիտի նշանուի...

Յայտնի է որ, Կարլոսին կայսեր որոշմանը համաձայն, վենետիկի ժողովրդաց կամքը ընդհանուր քուէարկութեան միջոցաւ պիտի հասկցուի...

Կը հաստատեն թէ այս քուէարկութիւնը յայտնի պիտի ըլլայ, և վենետիկիները հետեւեալ երէք...

հարցմանց պիտի պատասխանեն

- 1. Կուզէ՞ք Աւստրիոյ իշխանութեան ներքեւ մնալ
2. Կուզէ՞ք իտալիոյ թագա. հետ միաւորիլ.
3. Կուզէ՞ք անկախ տէրութիւն մի կազմել:

Իսկ կըսեն թէ իտալիոյ կառավարութիւնը այս տեսակ հարցմանց հաւանութիւն չկտար, և կուզէ որ հետեւեալ կերպիւ հարցուի:

Կուզէ՞ք իտալիոյ թագաւորութեան մէկ մասը ըլլալ՝ որ վիքթոր-Էմանուէլ թագաւորին սահմանադրական իշխանութեան ներքեւ է:

Վենետիկի յատուկ պարտքը՝ զոր իտալիոյ կառավարութիւնը իւր վերայ պիտի առնուի: 230 միլիոն ֆրանք է: Սակայն Աւստրիոյ կայսերութեան բոլոր պարտքը 6500 միլիոն ըլլալով, եթէ ժողովրդաց թիւը հիմ բռնելով հաշիւ ընենք, իտալիոյ բաժինը 450 միլիոն ֆրանք պէտք է ըլլալ:

Փարիզի 1.2 թան օրագիրը հետեւեալ խորհրդածութիւնը կընէ վենետիկի ժողովրդաց ընտրութեան վրայոք.

Ուրախ եմք տեսնելով որ Բրուսիոյ ըրած միաւորութեանց օրինակը ՚ի գործ պիտի չբերուի վենետիկի մէջ: Այս նահանգին բնակիչները՝ որոց կամքը քուէարկութեամբ պիտի յայտնուի, հաւանականաբար այժման պարագայից մէջ միաւորութիւն պիտի ուզեն իտալիոյ հետ: Այս դէպքին մէջ, եթէ վենետիկը միաւորուի, դին ՚ի պատիժ իտալիոյ դէմ ունեցած թշնամութեանը համար պիտի չըլլայ, (այնինչ Բրուսիոյ կառավարութիւնը՝ իրեն դէմեղող փոքրիկ անտրոսիտները պատժելու համար՝ բռնի միաւորեց զանոնք Բրուսիոյ հետ):

Տրոյցուեցաւ թէ կրնայ ըլլալ որ վենետիկը հասարակապետութիւն մի կազմուի. սակայն այս երկրին բնակչաց միտքը և շարժումը ամենեւին այդ դիտարկութիւնը չեն յայտնէր:

Մեղե հարցուելու որ ըլլայ, մեք անպատահութիւն մի չենք տեսներ որ իտալական ազգը՝ ինքնօրէն փոքրիկ հասարակապետութիւններէ կազմուած դաշնակցութիւն մի ըլլայ: Կառավարութեան այս ձևը՝ որ մեծապէս օգտակար է քաղաքացւոց ազատութեանը համար, կրնայ շատ աղէկ համաձայնիլ ազգին հանձարին և իտալական երկրին միաւորութեանը հետ: Սակայն այժմ ժամանակը չէ տեսական դրութիւններ յատաճ բերելու. որոց գործադրութիւնը դժուարին է այժման Եւրոպիոյ մէջ:

Վենետիկի հասարակապետութիւնը՝ միաւորեալ թագաւորութեանը առջև առանձնացեալ մնալով, այնպիսի անհասարակացութեան մը մէջ պիտի գտնուէր որ պիտի չեն բերէ իրեն՝ զլիսաւոր յարաբերութիւն մի հաստատել առանց նոյն թագաւորութեան աղդեցութեան ներքեւ իյնալու: Սխալ կողմանէ, եթէ կատարեալ չեզոքութեան մէջ դրուի այսպիսի հասարակապետութիւն մի, միաւորական փառփառները ուրանալ ըսել է, որոց կը հետեւին ամենքը թերակողմնայն մէջ: Եւ ահա այս պատճառաւ շատ դժուար կերևի մեզ որ վենետիկի քուէտուփէն ուրիշ բան ելլէ բաց ՚ի միաւորութեանէն իտալիոյ թագաւորութեան հետ:

ԱՅՊԵՆՅԻՆ

Արդարեայ 784 բռնոյն մեջ յիշատակուած Գաբիրիէի հայագրի երեսիլի անձը դարձեալ հետեւեալ ցամաք յուղարկած է մեզ, խնդրելով որ հրատարակելիք գայն ՚ի պատասխանի Մասիսիւն 759 բռնոյն մեջ հրատարակուած պատասխանունց:

Գազիրէ, 5 Սեպտեմբեր 1866:

Արդոյ խորագիր Սըաւոյս լրագրոյ, Մասիս լրագրոյ 759 թուոյն մէջ Մկրտիչ Բլիզիանը իր ՚ի պատասխանի մը խորհրդածութեանց և Գազիրէ:

ընկ ազգային ժողովոյ արձանագրութեան, քանի մը բարեկարգութիւն չարեւ պատասխան մի տալ կարծելով, ինքը շինքն արգարացնելու աշխատած ժամանակ, կրցաւ որ ալ աւելի պատարակուելու առիթ կուտայ : Բայց անոր համար ամենեւին հոգ չէ այս օրինակ փորձութիւններ, քանզի այս առաջին անգամը չէ որ նորա երեսը վար առնուած է պաշտօնական ատուաններու մէջ. նա՛ ՚ի ներկայութեան բարձրաստիճան նախարարաց . . .

Միտիչ—Պէյ Էֆէնտին առանց հաստատուն տալաւ ցոյցներ մէջ բերելու, զնա վատահամբաւելը կըսէ : յանդգնութիւն մ'է : Բայց չկրնար ցոյցնել մեզ թէ իր մը հաստատուելու համար պաշտօնական վկայութիւնէ աւելի ինչ զօրաւոր և ազդու բան մի կրնայ ըլլալ : Համայն և այնպէս մեք այժմ աւելի գոհ կըլլալք իր խօսքերովը չարիք զինքը, որով առիթ պիտոր ունենալք կարծեմ նորա ամենամեծ ստախոս մի ըլլալը ազգայնականութեանը ճանչցնելու :

Անձնագրով Պէյը կըսէ թէ Երկու տարիէ ՚ի վեր Արարիս գտնուելովը, ո՛ր միայն ազատութիւն, վարկ ու պատիւ կը վայելէ, այլ իր գործերովն ու ընթացքովն ալ ճանչցուած է՝ և թէ՛ «Եթէ ինք անդառնալի փախտական մ'է, ինչո՞ւ եզրապատկան կատարութեան ձեռք զինքը Պօլէն բերել չեն տար». և թէ՛ «Ինչպէս կըլլայ որ Փոխարքայն՝ Պօլիս եկած ժամանակը քանի մը անգամ ներկայանալու պատիւ կուենանայ :

Եւ ձեռքով Պէյը վարկ ու պատիւ վայելելը արդեօք իր խարդախութեանցը հմուտ եղող բարձրաստիճան և պիտակալութիւն մը քանի մը անգամ ազգային ժողովներու մէջ իր բերնին շարք առնելը մի կ'իմանայ, թէ արդեօք օրագրութեանց միջոցաւ Միտիչ—Պէյը (ի ցոյց մարդկան) այսինքն դարձողին այսչափ նուէր տուաւ ըսելին մի : որ Պօլսոյ բարեմիտ ժողովուրդը չահելու համար անկէ աւելի վարպետ ճամբայ մի չէր կրնար բռնել, ինչպէս վարք պիտոր տեսնենք : Բայց եթէ այն խորագիրները անգամ մի այս կողմն գալով նորա տեսակ տեսակ իր եղբորորդուց հասուցած վնասները և անիրաւութիւնները աչօք տեսած ըլլային, այն ժամանակը ո՛չ թէ գոխուտ, այլ անոր անունը անգամ իրենց թերթերուն մէջ զնելը գուցէ անպատուութիւն համարէին :

Բայց թէ կառավարութեան ձեռքը ինչո՞ւ զինքը հոս բերել չեն տար :

Քանզի իր եղբոր որդուց հայրենական ժառանգութեան դատը տո՛ւ ելու համար, քիչ մը ևս ժամանակ մնացած է մինչև որ ժառանգորդները խեղճստ ըլլան. քանզի այսպիսի ամենածանր խնդրոյ մը հիմնականում ոչ որ որոշ փոխանորդ ըլլալով չուզեր ձեռք զարնել, աւելի չահաւոր կարծելով նոյն խի իրենց դատարանը ըլլալը : Անոր համար Միտիչ—Պէյը փոքր ժամանակ մի ևս կրնայ յայտ մեծաբանել. բայց անկէ ետքը իր գործերը և պատրաստ եղած թղթերը զինքը պիտոր պապանձեցնեն, և իր հանգուցեալ եղբոր կըլլած ձինները փոխելով իր բերանը լուան պիտոր : Բայց եթէ այս պատճառաւ հիմնականում հոս չի կանչուելուն փախտական չէ ըսել կողմէ, կըստայլ յոյժ . քանզի տեսական կառավարութեան ատուները և Պահիրէյն յԱլքսանդրիա Բէիզան Միտիչ—Պէյի անցագրերը չիտալու կամ եթէ առած է նէ ալ չթողլու միջոցները ձեռք առնելու համար քաջուած հեռագրերուն քալտերն դեռ իրենց թիւերովը կրկին քաղաքաց օտարականութեան ատենները կրկինան, Բայց նա ձեռաց տակ ուղղալի Պարթի փայտելով, երկար ժամանակ Պաղլոյ հպատակ ըլլալու աշխատելէ և կամ գոնէ դարձեալ Բրուսիոյ հպատակիլ ուզելուն, և այս երկու կերպի ալ չկրնալով ՚ի զըլս հանել՝ պարտաւորեցաւ Պօլիս երթալ. և հոն զինքը շահեցնելու համար սկսաւ աչքի զարնելը նուէրներով բարեմիտ ժողովուրդը խաբել, և դպրոցներու գումարներ տալ, մինչդեռ Պահիրէյ եղած ժամանակը՝ դարձողին տարելիք գրուած մէջ փոքր ազգային տուրքը չվճարելուն՝ տեսակին մէջ իր ստորագրութեան առջևը բաց թողուցած է. ինչ զարմանալի ազգաօրութիւն :

Իսկ եթէ բարձրագատիւ Պոխարքային քանի մը անգամ ներկայանալու պատիւ ունեցայ ըսելով մեծարանելը ինքզինքն արգարացնելու համար զինք մի կըհա մարի, դարձեալ շատ կըստայլ. քանզի բարձրագատիւ Պոխարքային հեղ իրաւորութիւնը յայտնի է ամենուն օր իր Պօլիս եղած ժամանակը նոյն խի իր անձին դէմ կըզնեղեր իրեն ներկայանալուն ամենայն վեհանձնութեամբ ընդունեցաւ դատնր : Միտիչ Պէյին ալ բարձրագատիւ Պոխարքային այս կողմն դատարան չողք :

նաւը կըլլու միջոցին խուս բազմութեամբ շողանալին մէջ 1—2 րոպէ ոտից վերայ կայնելը, կըմաննի պատահ մամբ պանդուխտի մը մէջ Նարտիոնի մը հետ սեղանակից ըլլալու, որ ՚ի պաշտօնէ տեսութիւն և արժանաւոր ընդունելութիւն մի ըսել չէ կարծեմ : Եւ պետք չէ ճշմարիտ ազգասէրներու վկայութիւնը մէջ բերել, քանի որ մենք նորա այս տեսութիւնը մեր առաջի գրած նամակէն շատ յառաջ գիտէինք :

Բէիզան Միտիչը ինչպէս չկարողիր արդեօք աւելի շահի նման ճշմարիտ եղած բան մի տեսնով ըսել թէ, «ընտանեկան սիրոյ շարժեալ իր եղբորորդուց 3000 քաակի չարի նուէր մի տուած է, անով ապրուստին աւարտուցնելու համար» : Հոս Միտիչ—Պէյը զիշարին ցերեկ ըսել կուզէ. և արդեօք չարմաշէր ու ինչ պիտոր ըսէ երբ հաստատուելու ըլլամք իրեն, թէ այն 3000 քաակի չարի վճարած ստակը ո՛չ թէ նուէր, այլ կառավարութեան քիճարէք մեծիսիի ատենը զինքը անիրաւ գտնելուն՝ պարտաւոր եղաւ. առ ձեռն այս ստակը տալու, ու այն ժամանակուան իր Բրուսիոյ հիւպատոսը անդամ, եթէ այս տեսակ անիրաւութիւն ընելով չվճարելու ըլլայ՝ զինքը ՚ի հպատակութիւնէ անմիջապէս մերժել խնայուց իրեն՝ ՚ի ներկայութեան երևելի վնասականանց. որուն վրայ զիջաւ պարտամուրհակ մի տալու ստակն թէ «ըստ հրամանի (արտոր) տիկին թագուհի Գ. Բէիզանի(1) 1861 Յունիսը 20ին հասուցաւ նելու պայմանաւ 38,062 1/2 Աւստրիոյ սիւնադրով թալու պարտական ևմ, որ կընէ 761,250 դրուշ և դիւրտական ողջ ստակ» : Այս է արդեօք իր նուէրը և ստակը որ իր սե անխոյսով մինչև 3000 քաակի հանած է, որ զանազան փոխուստի բարութեաններով և նենգութեամբ չուզելով օրին հասուցանել, Պաղլոյ հպատակ Սարաքինի անուն վաճառականը իր հիւպատոսութեան ձեռք, թիճարէք մեծիսիի քրթիցով մի շատ անպատուութիւն ընդունելէ և իր ըրած անիրաւութիւնները դարձեալ կրկին երեսն ՚ի վար զարնել նին էտքը, հաղիւհազ պայմանաւ մէջ 52 օրի չարի ետքը այսինքն 1861 Մարտի 13ին կրցաւ վճարել : Այս է արդեօք իր նուէր տուած ստակը, որ այսչափ օր ուշացնելուն համար զինքի ամեն դատաւարական ծախսերը վճարելու, 0/0ին մէկէն 12668 30/40 դրուշ ալ ողջ ստակ տոկոսիք տուաւ : Այս է արդեօք իր նուէրը և ստակը՝ որ զթալով իր եղբորորդիքը իր նամակին մէջ այս 12668.30/40 դրուշ տոկոսը վեհանձնարար իրրե երկրորդ նուէր չէ յիշած : Նոյնպէս չէ յիշած Եզիպտոսի մէջ եղած տունն ալ որոք թողուց, որ անշուշտ կամ մոռցած ըլլալու է, և կամ ըստ Աւետարանին՝ ալ ձեռքի նուէրը՝ ձայն չիմանալուն հետեւած : ! ! !

Եթէ կամուոր նուէր էր այս ստակը, ինչ հարկ կար դատաւարաններով վճարել. և ինչ հարկ կար իրեն նուէր տուած ստակի մը համար մինչ յաւուր պայմանի պարտամուրհակին յարաւորութիւն վճարուն, ընդունելու ունեցած երկաթեայ նաւերը գաւա պայմանագրով ՚ի գրաւ (րէկին) դնել, որ վերաշինակ գումարէն 6 անգամ աւելի էր : միթէ կամուոր տուրք մի գրաւով կըվճարուի : Անշուշտ ինչպէս կրեւի անոնց ժառանգութեան մէկ մասն վճարած է, որնոր իրենց մէջ եղած թղթակցութիւններն ալ կըվկայեն : Եւ մանաւանդ ինչ հարկ ստիպեց զնա քանի մը պատուաւոր անձինք միջնորդ դնելով 5000 լիրա ևս տալ խոստանալ եթէ որոք ձեռքէն խաբարիքա մը առնեն իրեն : Եւ կըմանայ արդեօք կառավարութեան 33000 լիրան ինչ ինչ պայմաններով առած ըլլալը և տուած անդորրագրոյն մէջ ի գրուածները . . .

Արդ՝ կըհարցնեմք այս զթալու և ճշմարտորան պէյին, թէ սո՛ւտ են ասոնք, սո՛ւտ է բանի և ատանաներով վերի գումարը առնալը, որ թէ Պաղլոյ հիւպատոսարանին և թէ քիճարիտ մեծիսիի ատենները մամբամանարար արձանագրուած են. ինչպէս և մօսիւ Սարաքինի վաճառականին տեսարանները կըվկայեն յամօթ իւր պատկառելի վեհանձնարար : Հետեւարար Միտիչ—Պէյը թո՛ղ մօրէմերի չկարծէ իր եղբորորդիքը, ինչպէս որ գոհութեամբ քանի մը անգամ կրկնած է հաստատութիւն մի տալու համար. և մեք ո՛չ թէ մօրէմերի են ըսել էինք. այլ մօրէմերի թողելու կաշխատի ըսած էինք, ինչպէս և ցարդ կուշխատի : Եւ իր եղբորորդուց երեսը անգամ նայել չուզած ժամանակը՝ վեհանձնարար մէջ զատկարարութեան բարկը վայելելին իրեն կըզարտաւորին կըսէ, վեհանձնարար . . .

Իսկ ՚ի մասին Պահիրէյի արձանագրութեան մեր Պէյ (1) Միտիչ պէյի եղբոր կիցն Է'այսինքն որոք մայրը :

էֆէնտին հակասական կըզտնէ. անոր համար կըզարտաւորուի հոս ինքզինքը պարզել. թէ և կրցաւ ինք որ յոյժ ևս իր քանի մը խարդախութիւնները յախաճայ յերևան հանելու պիտի տարտաւորուի :

Մասն կըտեսնէ, թէ Մարտիրոս վարժապետին խոստովանութիւնը ամենեւին մեկնութիւն չվկայենր. քանտուած ըլլալը ինք կըհաստատաւ :

Իբայէլ վարժապետին ստորագրութիւնը դէկը և ու յատաշարոյն Պարթիէլ սրբազանին բերէն ալ ըսած է ի ըսելը, ապա Միտիչ վարժապետին խոստովանութիւնէ խնայուցաւ որ Պատնիկը խոստացեր է իրեն՝ հաճի խաթունէն 80 Նարտիոն ոսկի հնցած առնելը արգատել եթէ այն թղթին վրայ ստորագրութիւն դնէ. արձաթալը վարժապետն ալ այս խօսքէն խաբուելով ստորագրեր է. յետ որդ Պատնիկին փախչելով այս գումարը չկրնալ առնելուն խոստովանած է. ինչպէս զարձեալ այն եղածը խարդախութիւն ըլլալը իմանալով կըզղջամ որ անմտութեամբ ստորագրեցի ըսած է արձանագրութեան մէջ :

Իսկ Պարթիէլ սրբազանին ստորագրութիւնը դէկը անկարող ըլլալը, ամեն զինքը ճանչցողները կրնան վկայել. բայց գտաւմեալ է ըսելը բողոքողին սխալ է. և Պահիրէյի ազգայինք թէ՛ կառավարութեան և թէ՛ Արարիս ազգային Արարչութեանը թէ՛ և իմաց տուած են որ անոր փոխանորդին կինքը միայն ճանաչեն, այլ այս ո՛չ եթէ գտաւմեալ ըլլալուն համար, այլ իր ինք ծեղութեանը պատճառաւ չկրնալով զիր դրէլ և զմեկը (ինչպէս Պատնիկն ալ ըսած է Սէրաս վարժապետին) ՚ի հարկէ կինքը ուրիշներու ձեռք մնալով, տեսակ տեսակ խարդախութիւններ պակաս չին. բայց իր յիշատակինը շատ տեսնէ, նաև տեսնեն հին բաներու մէջ. ինչպէս դեր. Ներսէս եպիսկոպոսն ալ վկայած է :

Բայց հիմնական անգիտանալ և զարմանալ Միտիչ Պէյը որ, եթէ տարիէ մը ՚ի վեր Պարթիէլ սրբազանին կինքը երկր բանաւոյ տակ է, ինչպէս կրնայ ըլլալ որ ձեռակ թղթի մը վրայ իր կինքը դրուի : Խնդր Պէյ, կարծես թէ կաթ կըհոտի բերանը և կաշի ու կըմնայ : Թո՛ղ ամաչէ Միտիչ Բէիզանը, թո՛ղ ամաչէ կըսեմք սակաւի ինչ, եթէ կարմիրիք երես ունի, և յօգուն իւր թո՛ղ աշխատի այսպիսի խօսքերով մեզի առիթ չտալու որ ամեն քօզ վար առնենք, որոյ տակը մէջ մէկ սե սատանայ կայ : Քանզի չորս տարուց չարի յառաջ Պարթիէլ սրբազանին կինքը շարունակ իր քովը կըզտնուէր, և ետքէն ազգը խեղարքելով և տեսնելով ըսած տեսակ տեսակ անիրաւութիւնները, անմիջապէս քաշեց առաւ ձեռքէն. և այս ձեռակ թուղթը անշուշտ այն ատենուան պատրաստուած է. և ո՛ր զինքը դեռ քանի քանի տասնի թղթեր պահած է : Քանզի թեանը ընկնուցած է. քանզի յանուն Աստուծոյ կերչնու Սրբազանը, թէ այս գործերէն ամենեւին տեղեկութիւն չունի :

Համայն և այնպէս ըսելը իրաւ, ըսելը սուտ. համարէր պարտութիւն, համարէ՛ ճշմարտութիւն, այն որ պաշտօնական կերպիւ և հրատարակաւ Պատնիկը զործիք և Միտիչ Բէիզանը խարդախ ու կեղծ կինք գործածող քարոզուած է ըստ արձանագրութեան, պատուաւոր մարդու մը համար կարծեմ այս բարոյագիտ մաս մ'է : Ինչո՞ւ համար ուրեմն Միտիչ—Պէյը կամ իր մարքը հոս չեն գար ինքզինքնին արգարացնելու : Ինչո՞ւ համար այս անըսածանելի աղոթ, եթէ մարքու են, վրանէն արբելու հոգ չեն տանիր : Ինչո՞ւ համար ազգային Արարչութեան այս մասու և կենաց խնդրոյն վրայօք դանդաղ մի չեն ընել, և դատ մի չեն բանար Եզիպտոսի Արարչութեան դէմ : Ինչո՞ւ համար առ եզիպտական կառավարութիւնն ուղղեալ ժողովոյն դէմ բողոքելով իրենց պատիւը, եթէ ունին, չեն փնտար : Ինչո՞ւ համար Եզիպտոսի ազգային Արարչութիւնը սուտ հանելով՝ քովը ունեցած այս թուղթը, եթէ ճշմարիտ է, Պօլսոյ Արարչութեան չէ ցուցներ, կամ սրբազան Պատրիարք Հօր քով ՚ի գրաւ թողով դատ մի չիւրանար : Միթէ ասանկ չընելով՝ վատութիւնը ընդունած չի՞ մը լինիր : Ինչո՞ւ համար կառավարութեան և ազգի կողմ այս բանիս համար Պատնիկը փնտռուելուն, և ոտովանութեան կողմէն Միտիչի վրայը մեկը կըթալով զնա ՚ի ժողով բերել ուղած ժամանակը, խոսելու անգամ անկարող ծանր հիւանդ կըծեանայ, և հետեւալ օրը Քարթրոսապոլի վրայօք յԱլքսանդրիա իջնելով աներկոյթ կըլլայ, և իր օթելի և զանազան պարտքերը անգամ կտրէն կըզըրկէ : Միթէ սկսեք չէ՞ որ անոնցմ աւելի ինք իր

պատուոյն դատարանը մնար, և ոչ թէ առանց անյա-
դրոյ վտանգելու համար անգործական չողենաւ Մալ-
թայի վրայոյ Վ. Պօլիս երթալը: Այդպէս գարձեալ կը-
համարձակէ ըսել Մկրտիչ—Այլ թէ Գառնիլի վտանգ
չըլլալով իր առևտրական գործոյն համար իւր հրամա-
նաւ Մալթա և անկէ Պօլիս գոյցած է: Ելլալով թէ
մեր վրայ պարտք չիդնիր նորա վտանգան համար
Պատճառէն յԱղէքսանդրիա քաղաք չեալող թէ կը-
րուն օրինակները և ստիկանութեան տուամբները և
յԱղէքսանդրիա ոտիկանութեան կողմէն առ ազգային
զլխաւորն զայն դանկու համար ուղղութեամբ պատուեր-
նիրը ևս ի պաշտօնէն ի լոյս հանելու բայց եթէ ինք հրա-
ման կընէ, կրնամք իրենց համարներովը և հաստատու-
թիւններովը գրաւ իրեն զրկելու որ մեզի համար մեծ
զժուարութիւն մի չէ:

Այդպէս այս ամեն ճշմարտութիւններուն զէմ Մկր-
տիչ Բէկիզեանը օրազոյց մը միջոցաւ, միայն նամակաւ
մի պատասխաններով զինքն արդարացուցած կ'ըլլարձէ:
Կարծեմք թէ Նորին մեծազարաւ Վսեմութիւնը իր
խօսքերովը այնպիսի բազմ մը մէջ կ'ըլլայ, որ վախ-
չելու համար թէ ինչ ծայրը ձեռքն ալ բլլալու բլլայ,
պարձեալ չէ կարող ազատել մէջէն:

Ուրեմն, իբրև բարեկամ իր անձին, և ոչ թէ զոր-
ծերուն, կրթարտեմք իրեն միշտ խորհրդով և մեզ
նման պաշտօնական հաստատութիւններով խօսիլ, և
չուամբ շատ չբաշխել որպէս ի առթիւ շտապ մեզի յի-
բեան հանել նաև այն թղթերը որ բարձրատարածան
անձի մը քով ի պահեստի կըմնան: Քանզի այն ժա-
մանակը իր պատիւը ճանչցողի մը համար, ոչ զոչ
զերկուսն իջնէ զատ ուրիշ ճար մի չմնար: Ինքը կը-
հասկնայ ինչ ըսել կուզեմք:

Այն աստիկ կրթարտեմք նաև նորա նամակը շա-
բաղորդ պատուելոյն, որ առանց զրած խօսքերուն
ինչ արժանութիւն ունենայր ըստ հասկնալու, ամեն
բանիցը հաւատ չընծայէ, քանզի գործին անսովորակ
և թուժակի նման ըսածը գրելով՝ ասոր զբէ մը շարա-
զրուած բլլալու իսկաւ պարզ կերևի. քանզի եթէ այն-
պէս չըլլար, գուցէ կրնայէր զՄկրտիչ—Այլը՝ նա-
մակին մէջ կողմը բաց թողալով, որ նեղը մնացած ժա-
մանակը վտանգելու ճամբայ մի ունենար:

Կրթեմք, յարգոյ խմբագիր. կրթեմք ըստ որ բա-
ւականն առկի երկուր եղաւ մեր այս գրութիւնը.
բայց ինչպէս ըսինք, մեր մէկու մը անուան անպատ-
ուութիւն բերելու մտք չհրատարակեցինք այն արձա-
նագրութիւնը, այլ ըստ խնդրոյ Պատճառէի ազգային
Վարչութեան, պարտաւորեցանք ի պաշտօնէն ի լոյս
հանալով, որպէսզի օրին մէկը եթէ զարձակ այն կողմ
թուղթը յիբեան ելլէ, անընդունելի և անվաւեր ըլլալը
ճանչցուի, յոգուա Գրիգոր Բէկիզեան օրոք և ոչ թէ
մեր: քանզի իսկաւ անխելձ անձ մի բլլալու է մէկը՝
կրնանք չիտեմք համար: Բայց Մկրտիչ—Այլը ա-
նով չհասկանալով կըցաւ մը որ իր ստատուութեամբը
առիթ ստուա մեզի այս խօսքերը բնուա սխեալ ալ-
ձայէն. որուն ծայրը՝ եթէ ինք ուզէ, մինչև օմեղան
կրնայ երթալ: որով Պօլիս մեր ազգայնոց ոմանց՝ ի-
րենց անդիտութեամբը, պաշտած մէկ անձը ճանչցուցած
կըլլանք, և ազգային Վարչութիւնն ալ իրենց ընկերին
մրցոյթ ըստ ծանոթութիւն տուած կըլլանք, յիջնելով
նաև ամենապատիւ սրբազան Պատրիարք Զօր, թէ
երկոտասան Առաքեալները ոչ միևնոյն ջերմեանդու-
թեամբ համարուցին Վրիտանոյ Տիւնան մերոյ աջը:

* * *

Վաղկաթայէն Կուրիսի 8 ամսաթուով ըստ նոր
տուամարի՝ հետեւեալ արժանի նամակը կըզրեն մեզ:

Զարգոյ խմբագիր Արշալուսոյ,

Ըրտաբոյ ցաւելեաց չիք ուրախական ինչ ազգային
ձեզ վերընձայելի նիւթ, քանզի արտաքին և ներ-
քին խաւար շամանգաղ միջոց շուրջ գրադարաւս
տեսանի. արտաքինով իմա՞ զանկուսն և զըրումն եր-
կուց զլսաւոր Ազրա և Կմրղէլ անուանեալ Բէն-
քաց սեղանի: Առաջինն՝ ասեն 18 քոր և երկ-
րորդն իբրև՝ կիսաշափու սուփեաց փասու. որով
զոգ չիք քաղաքս ի սուգ վարակեալ, սուրեանու-
թիւնք զկայ առեալ, հաւատ ի միոյ առ միւսն բարձ-
եալ, վաճառակալք ի ցամաքի և նաւք ի խարսխի
տաքանեալ և հազարաւորաց ձեռք ի ծոցի շուր-
եալ. ոմն ի փաս, ոմն ի կորուստ զոյցի, ոմն ի
պահպանութիւն զիրազայթ վիճակին, ոմն ի գրծ-
ուարութիւն կիցից, ոմն ի լուծ ծանր պիտոյցի, և

այլք այլովք իմանալի և զգալի ցաւովք ներքին,
զոր կրողն միայն զգայ: Կերպական այս երկրորդ
փոթորիկ փասու դերադանցեալ անցելոյն նիւթա-
կանի (իբրև երեք ամօք յառաջ) շարեալ քայքայ-
եաց զհիմունս յաշտուածոյ քաղաքիս և յափշտակ-
եայ զբարեկենդանութիւն բարձրաց իսկ առ յապա.
Տէր քան զայսմանէ չարէ աղբասեցէ:

Կերքին արհաւիրք իմանալի են. ազգի ազգի
գտոն պատահաբք անձնաւոր փասու, զի զոր ա-
նագորոյն կըլորայն թողու, տարածամ մահն կաթ-
ուածոյ յինքն անկուցանէ. որովք յայսմ եօթնեկի
զոհեցան երկուք յազգէս. կին մի կըլորա ակտիւ
(չորս ամսեայ յըլթեմամբ) և այր մի պատուական
երկոտասարք՝ կաթուածով ի միջոցի երկոյ ժամուց.
այն է պարոն Օրբաք Ս. Մանուկ՝ եղբորդիկն
(ի Բթալիա հանդուցեալ) պարոն Գէորգայ Սա-
նուկեան, ասոն յատուկ բարեբարի ազգիս:

Այն այս վաղամեռ երկոտասարգն հեզահոգի մին
էր յակնաւորաց քաղաքիս ի մէջ ճոխ ընտանեաց,
երկիցս և երկոց վարեալ զպաշտօնէ կեկեղեցականու-
թեան քաղաքիս (յորումէր այժմէն), ամենայնիւ
հաստատրիմ գտեալ յարտաքին կառավարութիւնս
կեկեղեցոյ. մանաւանդ որ արձանի է յիշատակու-
թեան զընամն զոր ունէր առ թոշակաւոր կարօ-
տաւոր սնդիկի եկեղեցոյ ի դէպս անպատաստու-
թեան գրամոյ սնդիկին՝ յիւրմէ իբրև փոխ վճա-
րէր, չիցէ, ասէր, վշտացին աստեղապէս՝ վշտա-
ցեալքն կարեօք: Տէր ըստ զործոցն վարձատրեցէ
յանայն երանութեանն, միւթարելով զայրին և
զըրբս նորին: Որոյ հանդիսաւոր և մեծաշուք թա-
ղումն սեղի ունեցաւ յեօթն ամսոյս յեկեղեցոյ և
ի բալի նորա:

Թոշակն մեղաց մահ է՝ զոչէ Առաքեալն. դառ-
նութեամբ կնքէ և իմաստունն զյիշատակ նորա:
Յիշատակ դառն. արդարև դառն, դառն յաւէտ մեռ-
ձակայից մեռելոյն և ապա բարեկամաց, որոց յե-
տինն մեք: Տէր զհոգին լուսաւորեցէ, Տէր փառա-
սեցէ զցաւ և զտրամուծին սրտի ամենեցուն, և
Տէր բարձրէ յաշխարհէ զանօրինակ պատիժս մեղաց
աւրով և միջ հոգի զդատ և երկիւղածութեան առ
ի ճանաչել և ի հոգիս մեր զբեղ զոր տեսանեմք
աչօք և զգամբ բնութեամբ: Ասող թէ վայր մի
զպայցէր աշխարհ զոր առաջի ունի աչաց, իսկայր
թէ վայրկենական արկածք բաւ էին իսկ լճատանեալ,
ի բաց բառեալ զյոյս բազմածամտանեալ կեցից,
և իբրև զիտձը կիտայրեաց մատնել յապակառու-
թիւն: Ահա տես՝ երկէ ի կեանս, այսօր ի մահ-
երէկ փայլ էր զերթ վարդ կարմիր՝ այսօր դալկա-
հար իբրև սեզ խանձեալ ի խորշակէ մահու. երէկ
ի խաղս՝ այսօր ի դաղաղս. երկիր ոմ մահացու,
բմբէ երկիր, միշտ զօրհասէ մտալուտ առ ոտսդ
նիտեալով. ոմ դանձես, ոմ յուսաս, ոմ լսես
խրատու. լուր զոր ուսուցանէ քեզ սուրբ Հոգին.
«անմիտ» յայսմ գիշերի զոյղիկ ի քէն ի բաց պա-
հանջեցին. իսկ զոր պատրաստեցին ոմ լինիցի՝
Ղ. ուկ. ժբ. 20:

Թէ ունիցին և րկարաւ ամս կենաց
Մաթուսաղայ՝ անդրէն մուցիս թառամած:
Եթէ Մաման՝ ուժով լցեալ զօրաւոր:
Շրջիս խաւար դառն և տրտում սղաւոր:
Թէ Սողոմոն ճարտարիմաստ՝ փառայ տէր,
Ի՛չի արգ միտ առ թէ ի վերջոյ զինչ ասէր.
Ունայնութիւնք ունայնութեանց՝ այլ ոչինչ,
Սէր առ Ըստուած, սէր առ ընկերս՝ այլ ոչինչ,
Հանդիք Օրբաք, հանդիք անդորր ի շերմի,
Ուր կենցաղոյս հոտ գաբէ ի քեզ ոչ բուրի.
Քոյք արդասիք բարի գործոց շատ լիցի,
Ի՛եղ անթառամ պսակ փառաց Վրիտանոյ:

Մ Ա Հ Ա Պ Ո Յ Ժ

Ընցեալ շաբթու բարեպաշտ ու առաքինի տիկին
մի առ Ըստուած փոխեցաւ, որ Խումարեան և Շա-
հուման ազնուական գերզատանաց միութարութիւնն
էր իւր քողոյր և աշխի բնաւորութեամբը:

Վախճանեալը՝ իզմիրի Ընդղիոյ հիւպատոսարա-
նին առաջին թարգման հանդուցեալ բարեհամբաւ
Խումարեան Զօհաննէս աղային մայրը, և Շա-
հուման պարոն Օհաննէս դուստրը Մարիամ տիկինն
էր, որ իւր սրտին բարութեամբը, և իւր բարեկա-
մաց ու ազգականաց վերայ ունեցած բարեզուժ

զգացմունքովք սիրելի եղած էր ամենուն և մանա-
ւանդ իւրայնոց: Ուստի անոր մահը, թէեւ ի հա-
սակի 80 ամաց, ոչ անկաւ ցաւ պատճառեց իւր ազ-
գականացը: Հանդուցելոյն յուղարկաւորութեան
հանդէսը հոգևոր փառաւորութեամբ կատարուցաւ:

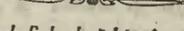
ԿԵՂԱՐԱՆ ԱՂԲԱՏԱՍԻՐԱՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Աղբատասիրաց ընկերութիւնը պատիւ ունի ծա-
նուցանել արգոյ հասարակութեան՝ որ մանաւոր յի-
ղարան մի բացած է Հայոց Առաջնորդարանի դիմաց
եւ պատրաստ է ամեն տեսակ ընտիր եւ մարտը դեղ
մատակարարել ջափաւոր գնով: Յանուն աղբատաց
առնուած դեղերը միշտ ձրի են: Ասկէ գաւո որ եւ
լիցէ առեց, գիշեր եւ ցերեկ, երբ մեկը պետք ունենայ
դեղի՝ մինչեւ իրիկուան ժանը 8ը կրնայ դեղարանէն
ընդունիլ, եւ ժամը 8են վերջը ազգային հիւանդա-
նոցը դիմելով:

ԼԿՆԻՍ

ԿԱՄ ՓՈՒՐԻԿ ՎԻՆԱՆԱՐ ԱՂԶԻԿԸ
Տպեալ ի Օ. Մուսիա, ի տպարանի Տէտէեան
1866

Ուրաւայ 100 երեսէ բաղկացեալ բարոյական գե-
ղեցիկ պատմութիւն մըն է, զոր Պայասանեան Լու-
սիա ուսումնական օրիորդը գաղղիերէնէ հայերէն
աշխարհաբառ լեզուի քարգմանելով՝ նուիրած է
զայն իւր մօրեղբորդույն պարոն Լեւոնի Գրիգոր
Լեֆեմով Մարկոսեան: Ապաքին գովելի է յիշեալ
ժողովանասակ ազնիւ օրիորդին այս աշխատասիրու-
րիւնը, եւ կըլուսամբ քէ ազգային ուրիշ ուսումնա-
սեր օրիորդաց նախանաւորութեան առիթ մի բլլա-
լով, անոնք այլ այսպիսի ազգօգնու երկասիրու-
րեանց կընեսեսին յարախորհիւն սրտի իրենց ճնո-
ղաց եւ ի պատիւ հայկազուն գեղեցիկ սեսին:

Կիրիտէն Սեպտեմբերի 5էն հասած լուրերը՝ նոյն
կղզւոյն մէջ պատահած արիւնահեղ ցաւալի կոխ-
ները կընկարգրեն: Այստեղական զօրքը զբեթէ
ամեն ճակատամարտութեանց մէջ մեծ փաստեր հաս-
ցընելով պատմաբաց՝ հալածական ըրեր են զա-
նոնք: Այսու ամենայնիւ կըպատմեն թէ 280 հիւանդ
եղիպտացի զինուոր, որոնք զօրբարանակէն քաղաքին
հիւանդանոցը կըփոխադրուէին ուղիկցութեամբ
սակաւաթիւ զինուորաց, ասպատակաւոր ապստամբաց
հանդիպելով, շարաշար սպանուեր են անոնցմէ:
Այս տուր դէպքը իմացուելուն պէս՝ եղիպտական
զօրազունք մի յիշեալապատմաց դէմ յուղարկուեր
է. բայց Վրիտէս կոչուած հովիւր (տէրէ) հասնե-
լով թշնամիէն պաշարուեր են և անոր բոլորովին
զոհ պիտի ըլլան եղեր, եթէ օդնական զօրք փու-
թապէս չի յուղարկուէին եղիպտացի Հասին փաշայէն:

Մարդասպանութիւններ կըլլան նոյն իսկ Խան-
եայի մօտերը և զիւղեր ի հուր կըմասնուին: Կի-
րիտի բնակիչներն շատերը իրենց հայրենիքը թող
աւրով ուրիշ երկիրներ կերթան:

Այսոյս 3ին 2000 զինուոր Լիպտոսէն հասեր է
ընդ հրամանատարութեամբ Իսմայիլ փաշա զօրա-
պետին: Ուրիշ զօրազորեր ևս կըպատուին Աղէք-
ոսանդրիայէն: Ամանապէս Վ. Պօլսէն օգնական
զօրազորէր հետզհետէ կըհասնին Կիրիտի նաւ-
հանդիտները:

Բարձրագոյն Կիրիտի Մուստաֆա փաշան անց-
եալ ամսոյ 30ին հասեր է երկու օրէն ետքը յայ-
տարարութիւն մի հրատարակելու Խանեայէն, որով
խրատ կուսայ հայրաբար Կիրիտի ապստամբաց որ
զէնքը ձկն ու հնազանդին օգոստափառ Սուլթա-
նին, որ սիրով պիտի ընդունի իրենց օրինաւոր
խնդիրները և մարդասիրաբար ներողափա պիտի
ըլլայ իրենց մինչև ցայսօր զործած յանցանայրը:
Սորին Բարձրութիւնը հինգ օր պայմանաւորուեալ
է ապստամբաց որ խորհին, և եթէ այս միջոցին հը-
նազանդելու չըլլան, յայնժամ զինու զօրութեամբ
պիտի զսպէ և պիտի հնազանդեցնէ զանոնք:

Կատանդուպոլսոյ Լա Թուրքի լուրերը՝ իւր
քաղաքական փոքրիկ թերթին մէջ որ ի 10—22
Սեպտեմբերի, հետեւեալ անգիւղարկուելու կուտայ
Կիրիտի ինդրոյն վրայոք:

«Երեկ ձայն մի տարածուեցաւ Լէրսոյն մէջ թէ
Լեւոսպոլսոյ տէրութեանց երե սփոխանները բարեխառ

եղեր են խարձրագոյն Գրան , ձեռք բերելու հա... մար Կիրիտի անխաղաղութիւնը և նոյն կղզւոյն միա...

Կիրիտէն հասած նորագոյն լուրերը , որ Սեպտեմբերի 12էն են , կը ծանուցանեն թէ պատմաբ...

ԿՈՍՏԱՆՆՈՒԹՅԱՆ ՄԱՐԿՆԵՐԸ , 14 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

Կայսերական հրովարտական , վաճառականութեան և հրատարակական շինուածոց նախորդ պաշտօնայ...

Վստոյս 1ին հինգշաբթի գիշեր քեր Ջարիֆի Յոյն երեւելի սեղանաւորը և վաճառականը՝ Ռարա...

Կաղզիոյ արտաքին գործոց նորընտիր անտալը ամսոյս Տին ճամբայ ելաւ փարիզ երթալու :

Մայրաքաղաքի Յոյն երեւելի սեղանաւորներէն մեծարդոյ Սրիտաքի Էֆենտիին իւրայի աստիճանը շնորհուեցաւ :

Մոլտովայի տիրող իշխան բարձրագատիւ Արտոյս իշխանը մտաբեր կըսպասուի 'ի Վ. Պօլին սուր կուգայ իւր ակնածական յարգանքը անձամբ մատուցանելու իւր վեհապետին օգոս . Սուլթանին :

Կիրիտի նախորդ ընդհանուր կառավարիչ Իսմայիլ փաշան ամսոյս 6ին հասաւ 'ի Վ. Պօլին :

Հելլենական լրագիր մի կը ծանուցանէ թէ մօտիկ Պէնէտեթին , որուն համար կըսուի թէ Գաղղիոյ դեսպան պիտի կարգուի 'ի Վ. Պօլին : Հելլենացի օրերգի մը հետ ամուսնացեալէ , որ որդեգրին է Եղիպտոսի մէջ հաստատեալ մեծահարուստ հանասթասի հելլենացի վաճառականին :

Վառնայէն բուշուք երթալու երկամիտիւն գալ ամսոյ Տին պիտի բացուի : Այս բարեպատեհ ատիւ փառաւոր հանդէս պիտի ըլլայ , որուն ներկայ պիտի գտնուին խարձրագոյն Գրան կը լաւոր գործակալներէն շատերը :

Հոռոմեական Հայոց արքեպիսկոպոս Հատունեան տէր Անտոն դերպալաձաճը՝ Ատրեաց և Կիլիկիոյ Պատրիարք (կաթողիկոս) կարգեցաւ Պիոս Իններորդէն : Հատունեան դերպալաձաճը՝ իւր եպիսկոպոսական պաշտօնին պատճառաւ շիրնալով կոստանդնուպօլսէն մեկնել , սեղապահ մի պիտի զիկէ Լիբանանու վանքը՝ որ յիշեալ կաթողիկոսութեան ատեն է :

Փոքի լրագրոյն դրածին նայելով՝ ազգային Մասնաշարժութեան վերաբնութիւնը լըննալու վերայ է . սակայն կը յարե թէ տակաւին գոնէ չորս ամիս սպասելու է մինչև որ լմնայ և 'ի գործ դրուի :

Յիշեալ լրագրոյն Սեպտեմբերի 10 թուոյն մէջ հետեւեալ երկու յօդուածը կը կարգաւորէ .
Վտալիոյ կառավարութիւնը 'ի պաշտօնէ յայտնենք է Վ Ենեարիկ սուրբ Ղազարու Սիւրիթարեանց ուխտին թէ , կրօնաւորական վանօրէից բարձման օրէնքէն ազատ է իրենց վանքը , միանգամայն խոստացեր է օժանդակել անոր յարատեւ պայծառութեան յաջողութեան համար :

Այս օրերս փարիզէն մայրաքաղաքս եկաւ Յակոբեան մանուկատի կարապետ աղան , որ Աղէք...

սանդրիոյ ազգային երեւելի վաճառականներէն է : Այս ատիւ կը փութանք նշանակել թէ կարապետ աղան Աղէքսանդրիոյ մէջ բաւական ազգօգուտ գործեր ըրած է , զորս ճամբորդ ազգայինք գովութիւն կը պատմեն մեզ :

ՔԱՆԱՔԱՆ ԵՄԻՄԻՐ

Չմիւնիա , 17 Սեպտեմբեր :

Նահանգիս գլխաւոր կառավարչին փութալմն հոգատարութեամբ քանի մը գլխաւոր աւազակապետներ ձեռքարկուելուն , որոց թիւը են Բիւրա Ահմէտ , Սուրաւ և Պէրկամուր , որոնք ահագող կը պատճառէին Պէրկամուրի մէջ և անոր շրջակայքերը :

Սալի Մէհմէտ և Ահմէտ կոչուած աւազակապետները չուզելով անձնատուր ըլլալ , սպաննուեցան :

Վաղղիական Փոզկաթը Ռեհնուէ կոչուած՝ որ մեր նաւահանգիսը կը զտնուէր , անցեալ շաբթու մեկնեցաւ Բիրիտս երթալու :

Իրագրոյս 786 թուովը հրատարակելիք թէ քաղաքիս կազով լուսաւորութիւնը գալ շաբթու պիտի շարունակուի , բայց գծադրաբար նոր գծաւորութիւն միարդից այս լուսաւորութիւնը մինչև ցայսօր : Քանզի կազի ընկերութեան գործակարը կը պահանջէ , որ այս գործոց կարգադրութեամբ համար հաստատուալ Յանձնաժողովը կը շարունակուի ըլլալ վասն վճարման ծախսոյ , զոր հաստատութիւնը պիտի պարտաւորի ընկերութիւնը :

Քաղաքիս Մեսրոպեան վարժարանը կը շարունակէ իւր բարեկարգ ընթացքը : Մեր նախընթաց թուովը Պալապանեան պարոն Սարգիս պատուելին նոյն վարժարանին մէջ հայկարանութեան դասատու կարգուիլը ծանուցանելով , մոռացանք յաւելցնելու թէ յարգոյ Մամուրեան պարոն Մատթէոս պատուելին ևս վարժարանութեան պաշտօնին նոյն վարժարանը մտաւ . որ աշխարհաբարութեան , ազգային արտաւորութեան և ուրիշ գլխաւորութեան դաստատութիւն կընէ :

Քանի մը հայ աշակերտներ դարձեալ եկան Մեսրոպեան վարժարանը՝ օտարազգի դարձներէն ելելով :

Սմոյս Յին Բէրքուրուրի մէջ հրատարակուող լուսատուեցաւ Քարաբաղօք կոչուած անձը , որ փորձ փորձած էր սպաննելու Ռուսիոյ Աղէքսանդր կը կրորդ օգոստաւիտա կայսրը :

Յիշեալ մայրաքաղաքէն կը ծանուցանեն թէ հոշակաւոր Սուրավիկէ գորապետը մեներ է :

Վաղղիոյ ներքին գործոց տեսուչ մօտիկ տը Ղափլթ մարքեղը , որ ստժամանակեայ կերպիւ արտաքին գործոց պաշտօնն ալ կը վարէ , Նարոշէն կայսեր հրամանաւ համեմատ շրջարեւական նամակ մի յուղարկեց օտար տերութեանց բովեզող գաղղիացի դեսպանայ : Այս նամակը որ Սեպտեմբերի 4-16ին գըրուած է , Վաղղիոյ այժմեան քաղաքական ընթացքը յտուժ կը բերէ , որ շատ խաղաղասիրական է . ըստ ուրու՝ Նարոշէն կայսեր կառավարութիւնը սպաննալից իրաւաստներէ սղաւտ կըստնէ քաղաքական հարկերը , հետեւաբար Երուսիլոյ խաղաղութիւնը անողական պիտի ըլլայ , կըսէ :

Յայտնի է որ շատ կենցաղազէտ անձինք Վաղղիոյ կառավարութեան կարծիքը չուէին , և ոմոնք կըտարակուսին այս կարծեաց անկեղծութեանը վերայ :

Քողոսն տաղը լեռան վերայ արեւմտեան կողմեր տեղի ունեցան 'ի մէջ լեռնականայ և կայսերական զօրաց : Այս վերջինները յարձական հանդիսացան . այսու ամենայնիւ Հալկի կառավարիչը արժան համարեցաւ անձամբ յիշեալ լեռը երթալ այս խռովութեանց վախճան մի տալու համար :

ՆՈՒՆՏՐԱԿԵՆ

Քաղաքիս առեւտուրը դժբաղդաբար վատթարալու վերայ է : Քանի մը անանկութեանց պատճառաւ հաստարմութիւնը դարձեալ նուազեցաւ վաճառականաց մէջ , և ապրանայ գիները կը շնան :

Քամրակը մծ հանդարտութեան մէջ կը գտնուի Երուսիլի անյաջող լրոց պատճառաւ : Այս շաբթու 20 հակ Սոպուճա ծախուեցաւ 620 զուրուշ կենդինարը և 70 փոքրիկ հակ Քաղաղաճ 530 :

Քեօք պոլային գինը իջաւ . այսօրուան օրս Պախրի ապրանքը հազիւ թէ 230-240 զուրուշ կարծէ . փալամուտը դիւրաւաճաւ է . նոր հունձէն մէկ մաս ծախուեցաւ 117 զուրուշ կենդինարը :

Աֆիոնին գինը զրեթէ միւնուցան է . այսինքն 162

զուրուշ նոր հունձին ապրանքը 150 զուրուշ հին հունձինը :

Ճէհրին և ոչխարհի բուրդը հանդարտութեան մէջ կը գտնուին :

Չոր թուզին գիները հաստատուն են : Ամն օր 400էն մինչև 500 բեռ կուգայ և կը ծախուի ըստ տեսակին 60-130 զուրուշ կենդինարը :

ԲՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԻՉՄԻԲԵՆ ՂԱՍԱԳԱ ԵՐԹԱԼՈՒ ԵՐԱԹՈՒՂՈՅ ԵՐԹԵՎԵԿՈՒԹԻՒՆ ԱՇՆԱՆ ՍՍԵԱ ՍԵՊՏԵՄԲԵՐԻ 1ԷՆ Ն. Թ. 1866

ՀԱՍԱՐԱԿ ՕՐԵՐԸ
Իզմիրէն պիտի մեկնի Պոռուգուա երթալու
ԱՌԱՒՕՏՈՒՆ ըստ երուպացոց ժամը 6ին , 7 1/4 , 8 1/4 , 9, 40 րոպէին և 12ին :

ԵՐԵՎԱՆԻՆ՝ 3 1/2ին , 4 1/2 , 5 3/4 և 6 3/4ին
Ամեն շաբաթ երեկոյն արտաքոյ կարգի շոգեկառք պիտի մեկնի ժամը 8ին կէսօրէն ետեւ ,

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ
ԱՌԱՒՕՏՈՒՆ ժամը 6 3/4 , 8 1/2 , 10 1/4 , և 12
ԵՐԵՎԱՆԻՆ 2 3/4ին , 3 3/4ին , 4 3/4ին և 6 3/4 :

Իզմիրէն մեկնած շոգեկառք պիտի վերադառնան միշտ՝ քաղաքս մեկնելէն կէս ժամ ետք , բացի հասարակ օրերը կէսօրին մեկնած շոգեկառքին , որ պիտի վերադառնայ ժամը 2 1/4ին կէսօրէն ետեւ :

ԵՐԼԱՂՆ և ՎԵՐՊԱՆԵՂՆ արժանիք
Պիտի տրուին ամեն օր . Իզմիրէն ամեն շոգեկառքով : Պոռուգուային հասարակ օրերը կէսօրէն ետեւ են կիրակի օրերը՝ բոլոր օրը :

ՏՈՄՍԱԿԱՅ ԳԻՆԵՐԸ ԵՆ
Առաջին կարգ՝ 8 զլ . 2րդ կարգ՝ 6 զլ . 3րդ կարգ՝ 5 :

ՂԱՍԱԳԱՅԻ ԳԻՆԸ
Իզմիրէն պիտի մեկնի Մեհրիմէն , Մանիսա , Ղասապա եւ այլն , երթալու համար :

Հասա . օրերը առատուուն ժամը 7ին . երեկոյն Յին կիրակի օրերը » » 7 1/2ին » Յին Եւթ արժանի վեր արժեք Յին պիտի քաղաքսին . իսկ Յին Տիւն 12 արժանի արժեք կէս գին պիտի վճարուի :

ԵՐԹԱԼՈՒ ԵՒ ՎԵՐԱԳՈՒՆԱԼՈՒ ՏՈՄՍԱԿԱՅԻ ԿԵՏՐՈՒՆ

1. ԱՄԵՆ ՕՐ 'ի մէջ Իզմիրի եւ Քօրտեյիօյի , ամեն կարգի : Իսկ Իզմիրին , Մեհրիմէնէն , Մանիսային եւ Ղասապային առաջին եւ երկրորդ կարգի տոմսակներ՝ ամեն կայարանաց համար : Շաբաթ եւ կիրակի օրերը՝ 10 մղոն եւ արեւի ճեռաւորութիւն ունեցող կայարաններու համար տրուած տոմսակները՝ մինչեւ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԵՐԵՎԱՆԻՆ կը նուազանան վերադառնալու համար :

2. ԱՄԵՆ ՇԱԲԱԹ ՕՐ ԿԵՍՈՐԻՆ ԵՏԵՒ , ինչպէս նաեւ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐԸ , երրորդ կարգի տոմսակներ եւ կըտրուին ամեն կայարաններէն ուրիշ սր եւ եկայարանի մը համար . միւսեայն մարտից պայմաններով . բայց միայն մինչեւ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԱՌԱՒՕՏՈՒՆ ընդունելի են վերադառնալու համար :

3. Չբուսանց ընկերութիւններ , 'ի մէջ Իզմիրի , Մեհրիմէնի , Մանիսայի եւ Ղասապայի , որոնք 20 հոգիէն պակաս չեն առաջին կարգի համար եւ 50 հոգիէն պակաս չեն երկրորդ կարգի համար , կրնան երթալու եւ վերադառնալու տոմսակներ ստանալ ՊԱՐՁ ՏՈՄՍԱԿԱՅ ԳԻՆԵՐՈՒՆ . բայց պէտք է որ երկու օր յետոյ ծանուցանեն վարչութեան զբառուններուն : Կայարանաց աշակերտներուն եւ վարժապետաց , երրորդ բազմութեամբ են , ածան գիներով տոմսակներ կըտրուին ամեն կայարանաց համար :

Սմեն ամսոյ առջի օրէն սկսեալ առաջին կարգի բաժանորդագրութեան (ապօնըման) տոմսակներ կըտրուին 'ի մէջ Իզմիրի եւ Պոռուգուայի , ինչպէս նաեւ 'ի մէջ Իզմիրի եւ Քօրտեյիօյի :

ԿԱՍԱԳԱՅԻ ԺԱՄԱՅՈՅՆԵՐԸ ԿԱՐԳԱԴՐԵԱԼ ԵՆ ԻՉՄԻԲԵՆ ԺԱՄԱՅՈՅ ԶԱՄԵՄԱՅ

Իզմիր , 19-31 ԶՐԵՄԵՆԵՒ
Օգոստոս 1866 . վարչութեան գրասենեակ :

Խմբագիր-տէր լրագրոյս ,
Ղ. Կիւրաք . Պ. Երուսիլեան .
Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ԱՐՇԱՆՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ